

Protocol dyslexie

Maart 2021
Werkgroep Dyslexie

Inhoud

Inleiding	3
Hfst. 1 Wat is dyslexie	4
Hfst. 2 Organisatie.....	6
Hfst. 3 Signalering en Onderzoek.....	7
Hfst. 4 Begeleiding en ondersteuning.....	8
Hfst. 5 Beoordeling en vrijstellingen	11
Hfst. 6 Evaluatie en borging	13
Literatuurlijst	14
Bijlage A	15
Bijlage B	16

Inleiding

Het dyslexie protocol is een hulpmiddel om de volgende doelen te bereiken:

- leerlingen met dyslexie kunnen die opleiding volgen waartoe ze op basis van hun cognitieve capaciteiten in staat zijn,
- leerlingen met dyslexie kunnen omgaan met hun dyslexie en
- leerlingen met dyslexie vergroten hun functionele lees- en schrijfvaardigheid, zo nodig met hulpmiddelen.

Vier uitgangspunten om deze doelen te bereiken zijn:

1. de leerling staat centraal;

Ondersteuning heeft kans van slagen als de leerling medezeggenschap heeft. De ondersteuning moet aansluiten bij zijn eigen doelstellingen en behoeften. Dit betekent in de praktijk dat de school samen met een leerling en de ouders nagaat, wat hij nodig heeft om zo min mogelijk hinder te ondervinden van zijn problemen. Hierbij zal de scholengroep Carmel Hengelo moeten aangeven welke begeleiding en faciliteiten mogelijk zijn. De meeste leerlingen met dyslexie zijn redelijk in staat aan te geven waar hun problemen liggen, maar zij kunnen niet altijd aangeven wat zij nodig hebben, omdat zij meestal onvoldoende op de hoogte zijn van begeleidingsmogelijkheden en faciliteiten die hun problemen kunnen minimaliseren.

2. de ondersteuning vereist een geïntegreerde aanpak;

Een leerling met dyslexie heeft ondersteuning nodig daar waar de gevolgen van dyslexie hem belemmeren: bij het volgen van lessen, tijdens proefwerken en examens en bij het maken van huiswerk. Dit vraagt om een geïntegreerde aanpak. Dat betekent dat docenten zo veel mogelijk binnen de lessen leerlingen begeleiden; dat er een goede afstemming is tussen docenten, zorgspecialisten en directie en tussen leerling, ouders en school.

Met ondersteuning in de lessen d.m.v. effectieve instructie, efficiënt klassenmanagement, sociaal-emotionele ondersteuning en planmatig handelen bij problemen is ook in de begeleiding van leerlingen met dyslexie veel winst te behalen.

3. de ondersteuning vindt plaats gedurende de hele schoolloopbaan;

Over het algemeen kunnen leerlingen met dyslexie rekenen op ondersteuning en begrip van het team. Daarnaast zijn er nog faciliteiten als tijdverlenging, gebruik van ondersteunende technologie of aangepaste spellingbeoordeling (zie hfdst. 4).

4. de ondersteuning gaat uit van wat werkt bij de leerling en wat een zo groot mogelijk effect heeft

Ondersteuning moet gericht zijn op maximaal resultaat met een voor de leerling minimale extra inspanning. Resultaat betekent voor een leerling met dyslexie: een voldoende halen voor een vak, overgaan naar een volgende klas, een examen halen of voldoende voorbereid zijn op een vervolgopleiding of beroep.

n.b.: hij en hem worden ook gebruikt voor zij en haar

Hfst. 1 Wat is dyslexie

Lees- en spellingsproblemen; achterstand en hardnekkigheid.

Achterstand betekent dat de technische lees- en/of spellingvaardigheid van de leerling significant afwijkt van het niveau dat gegeven iemands leeftijd en opleidingsniveau mag worden verwacht. Van hardnekkigheid (ook wel genoemd didactische resistentie) is vervolgens sprake als extra hulp en inspanning niet of nauwelijks leiden tot verbetering van de lees- en/of spellingresultaten. Deze achterstand en hardnekkigheid zijn belangrijke criteria bij het vaststellen van dyslexie.

Definitie

In Nederland worden overwegend twee definities van dyslexie gehanteerd, de beschrijvende definitie van de Stichting Dyslexie Nederland (SDN, 2008) en de definitie uit het Protocol Dyslexie Diagnostiek & Behandeling (Blomert, 2006) waarin zowel een beschrijvend als een verklarend deel is opgenomen.

1. Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en/of vlot toepassen van het lezen en/of spellen op woordniveau' (Stichting Dyslexie Nederland, 2008, p. 11).

2. 'Dyslexie is een specifieke lees- en spellingstoornis met een neurobiologische basis, die wordt veroorzaakt door cognitieve verwerkingsstoornissen op het raakvlak van fonologische en orthografische taalverwerking. Deze specifieke taalverwerkingsproblemen wijken proportioneel af van het overige cognitieve, en m.n. taalverwerkingsprofiel en leiden tot een ernstig probleem met het lezen en spellen van woorden ondanks regelmatig onderwijs. Dit specifieke lees- en spellingprobleem beperkt in ernstige mate een normale educatieve ontwikkeling, die op grond van de overige cognitieve vaardigheden geïndiceerd zou zijn' (Blomert, 2006, p. 5).

Scholengroep Carmel Hengelo hoeft **geen** uitspraak te doen over de definiëring. Leerling krijgen alleen dan een faciliteitenpas wanneer de school een officiële dyslexieverklaring, ondertekend door een GZ-psycholoog dan wel orthopedagoog-generalist, van de betreffende leerling heeft ontvangen.

Gevolgen voor het sociaal-emotioneel functioneren en voor het leren

In het voortgezet onderwijs worden leerlingen met dyslexie geconfronteerd met andere (soms nieuwe) problemen dan in het primair onderwijs. Door de puberteit/adolescentie verandert er daarnaast veel voor leerlingen. Wanneer leerlingen hun dyslexie en/of de gevolgen daarvan niet goed kunnen accepteren of onvoldoende 'om kunnen gaan' met de lees- en/of spellingproblemen op school en daarbuiten, kan dat verregaande gevolgen hebben voor het psychosociaal functioneren (Ruijsenaars & Van den Bos, 2011). De school heeft, samen met ouders, een belangrijke taak om de leerling met dyslexie te helpen de stoornis te leren accepteren en ermee om te leren gaan.

Gevolgen van dyslexie kunnen zijn:

- voorbeelden voor het sociaal-emotioneel functioneren: ontwikkelen van ernstige twijfel, aangetast zelfbeeld, onvoldoende intrinsieke motivatie, faalangst, moeite met aansluiting met medeleerlingen, schroom voor vervolgopleiding, vermijden taken op sociaal gebied
- voorbeelden voor het leren: problemen met technisch lezen (traag en niet accuraat), problemen met spellen (veel spelfouten, weinig inzicht in woordopbouw), problemen met begrijpend lezen, rekenproblemen (problemen met automatisering en werkgeheugen leidt tot moeilijkheden met onthouden van rekenfeiten)
- voorbeelden voor de schoolloopbaan: instromen op een niet bij de cognitieve ontwikkeling passend niveau, frustratie van talenten

***Dyslexie kan gevolgen hebben voor de beroepskeuze.
Voor leerlingen met dyslexie en hun ouders is het raadzaam zich vooraf te informeren alvorens een
studierichting vast te leggen.***

Hfst. 2 Organisatie

De scholen van Scholengroep Carmel Hengelo hebben de afgelopen jaren geïnvesteerd in het goed organiseren van de onderwijszorg in de school. Er zijn voorzieningen in school getroffen om ondersteuning aan leerlingen te bieden en er is specialistische expertise aanwezig.

Scholengroep Carmel Hengelo onderschrijft de volgende uitspraken:

- Voor iedere leerling vindt basisondersteuning zo veel mogelijk plaats in de reguliere setting.
- Extra ondersteuning zijn voorzieningen die ingezet worden binnen de infrastructuur van de school.

Op basis van deze visie is een ondersteuningsroute geschreven. Met deze nota beoogt de scholengroep de ondersteuning van de leerling zoveel mogelijk binnen de eigen klas van de leerling en binnen het eigen team van docenten te bieden. Ondersteuning aan en extra begeleiding van leerlingen is onderdeel van het pedagogisch, didactisch en agogisch handelen van iedere docent en zijn preventief van aard. Mentoren en docenten spelen een cruciale rol. De mentor is voor de leerling, dus ook voor de leerling met bijvoorbeeld dyslexie, altijd het eerste aanspreekpunt. Waar nodig kan de leerling met dyslexie, in overleg met zijn mentor, contact zoeken met de dyslexie-coördinator.

Elke locatie heeft, ten behoeve van de coördinatie van zaken die betrekking hebben op de begeleiding van leerlingen met dyslexie, vervolgens een dyslexie-coördinator. De dyslexie-coördinator draagt er onder meer zorg voor dat de leerlingen met dyslexie een goede start kunnen maken in het nieuwe schooljaar. Hij zorgt er voor dat docenten op de hoogte zijn welke leerlingen dyslexie hebben, hij stelt dyslexiepassen op, verstrekt deze en bespreekt deze met de leerlingen. Ander zaken die op het terrein van de dyslexie-coördinator liggen zijn o.a.:

- Regelmatig informeren van docenten over beoordeling / begeleiding.
- Informeren van ouders
- Voeren van begeleidingsgesprekken met ondersteuningscoördinatoren-coördinatoren.
- Coördineren van signaleringsonderzoek
- Aanleveren van materiaal t.b.v. toetsing (digitaal toetsen)
- Opstellen en controleren van organisatie en regels bij toetsen
- Gegevens bijwerken in het digitale leerlingvolgsysteem (SOM)
- Inventariseren van de noodzaak van auditieve ondersteuning tijdens toetsen en proefwerken
- Leerlingen instrueren over digitale ondersteuning
- Beantwoorden van vragen van leerlingen
- Het in beeld houden van dyslexie bij team en directie

Meer informatie over de taken van de dyslexie-coördinator zijn te vinden in de bijlage.

Werkgroep Dyslexie van de Scholengroep Carmel Hengelo

De dyslexie-coördinatoren komen gemiddeld eens in de zes weken bij elkaar in de Werkgroep Dyslexie voor nader overleg over lopende zaken, het bijstellen van het protocol, kennisoverdracht en onderlinge consultatie.

De werkgroep bestaat uit de dyslexie-coördinatoren van alle locaties van de scholengroep, een ondersteuningsfunctionaris en een orthopedagoog/psycholoog.

Hfst. 3 Signalering en Onderzoek

Algemeen

Scholengroep Carmel Hengelo (SCH) en Openbare Scholen Gemeenschap Hengelo (OSG) hebben met het basisonderwijs in Hengelo e.o. een overeenkomst met betrekking tot het screenen en signaleren van dyslexie en het laten uitvoeren van dyslexieonderzoek. Een groot aantal geïndiceerde leerlingen in groep 8 krijgt dus een dyslexieonderzoek en, afhankelijk van het onderzoeksresultaat, een dyslexieverklaring.

Als gevolg van deze overeenkomst vindt een centraal aangestuurde signaleringsronde (zoals geadviseerd vanuit het masterplan dyslexie) voor alle leerlingen in de eerste klas van het voortgezet onderwijs in Hengelo, Borne en Delden niet (meer) plaats.

De ervaring leert dat er na verloop van tijd in het voortgezet onderwijs altijd een aantal leerlingen is waarbij lees- en/of spellingsproblematiek als gevolg van dyslexie zich alsnog openbaart. Een meer dan gemiddelde intelligentie kan een van de oorzaken zijn. Docenten, mentoren en zorgspecialisten hebben daarom de taak alert te zijn op leerlingen met deze problemen. Het is belangrijk dat deze later geïndiceerde leerlingen de ondersteuning krijgen die ze nodig hebben. Onderstaand stappenplan voor screening en signalering geeft daarvoor de eerste aanzet.

Signalering van lees- en spellingsproblemen in het voortgezet onderwijs

SCH stelt in het onderwijsleerproces de rol van de mentor centraal. Dit uitgangspunt is dus ook van belang in het proces rond de signalering van lees- en spellingsproblemen.

De stappen die gezet moeten worden in het verlenen van zorg voor leerlingen zijn vastgelegd in een aantal ondersteuningsniveaus (zie ondersteuningsroute).

Signalering en screening van lees- en spellingsproblemen kan plaatsvinden op alle locaties van SCH in alle leerjaren met uitzondering van het examenjaar. In het examenjaar moet voor november van dat jaar duidelijk zijn of een leerling een dyslexieverklaring heeft.

Het stappenplan ten behoeve van de signalering, screening en eventuele doorverwijzing is te vinden in het dyslexie protocol 'handboek intern gebruik' van Scholengroep Carmel Hengelo (SCH).

Onderzoek

Binnen de scholengroep Carmel Hengelo vindt geen onderzoek naar dyslexie plaats. Het al dan niet vaststellen van dyslexie dient bij een extern bureau plaats te vinden. Indien de diagnose "dyslexie" is gesteld, voegt een GZ-psycholoog of een orthopedagoog-generalist een dyslexieverklaring toe.

Deze verklaring is voor de school van belang, omdat daarin aanbevelingen worden opgenomen voor aanpassingen ter compensatie en voor mogelijke dispensaties. Eventuele aanbevelingen voor remediering kunnen veelal niet door de school worden opgepakt.

Een onderzoek naar dyslexie wordt niet door de school vergoed.

Hfst. 4 Begeleiding en ondersteuning

Begeleiding

SCH biedt aan dyslectische leerlingen in beginsel geen individuele begeleiding. Het organiseren van individuele begeleiding is de verantwoordelijkheid van ouders en wordt niet door de school geregeld.

Locaties van Scholengroep Carmel Hengelo bieden ruimte aan een particuliere praktijk voor logopedie om, waar nodig en tijdens schooltijd, jongeren te helpen bij mankerende taalontwikkeling. Dat houdt in dat sommige leerlingen met specifieke hulpvragen - ook als gevolg van dyslexie - tijdens de lesuren van de school extra begeleiding kunnen krijgen.

Ondersteuning

Dyslexie kan een grote invloed hebben op de zelfbeleving van de leerlingen. Dyslexie gaat dan ook vaak samen met een lage zelfwaardering, met depressief gedrag en met een negatief zelfbeeld. Deze psychosociale problematiek heeft veelal negatieve gevolgen op onder meer de leerresultaten.

Omgevingsfactoren – onder andere de mate waarin de school aan de behoeften van de leerling met dyslexie tegemoet komt – kunnen een positieve invloed hebben op de psychosociale ontwikkeling.

Ondersteuning gedurende de les

SCH vindt het dan ook belangrijk dat docenten de leerlingen met dyslexie leren omgaan met de negatieve gevolgen van dyslexie op leerresultaten. Docenten kunnen de zelfwaardering versterken door ervoor te zorgen dat een leerling aan de drie psychologische basisbehoeften (E. Deci en R.M. Ryan / L. Stevens) kan voldoen, te weten:

de behoefte aan relatie,

De behoefte aan relatie verwijst naar het onderhouden van contacten met medeleerlingen en docenten. Leerlingen willen ervaren dat zij erbij horen. Daarvoor is een veilig leerklimaat nodig.

de behoefte aan competentie,

De behoefte aan competentie verwijst naar de behoefte aan succesvolle leerervaringen. Leerlingen weten dan dat zij iets kunnen. De leerervaringen van dyslectische leerlingen vormen echter vaak een bron van frustratie. Zij ervaren vaak dat zij iets niet kunnen. De negatieve gevoelens die deze faalervaringen oproepen, kunnen tot gevolg hebben dat een leerling zich schaamt en zich terugtrekt van klasgenoten of probleemgedrag gaat vertonen

de behoefte aan autonomie

De behoefte aan autonomie verwijst naar de zelfstandigheid van de leerling, naar het gevoel mee te tellen en onafhankelijk te zijn van anderen. Een leerling die zich autonoom voelt, ervaart dat hij zelf sturing kan en mag geven aan zijn ontwikkeling. Door hun handicap kunnen dyslectische leerlingen niet altijd autonoom handelen, zij zijn vaak afhankelijk van anderen. Zij moeten geholpen worden met het correct spellen en lezen, soms moeten teksten voorgelezen worden wanneer er geen ondersteunende technologie aanwezig is. Hun autonomie wordt aangetast en dat leidt bij veel van hen tot frustratie en demotivatie.

Scholen zijn verplicht noodzakelijke aanpassingen voor leerlingen met een beperking te realiseren op basis van de wet "Gelijke behandeling op grond van handicap of ziekte". Aanpassingen als tijdverlenging, mondeling overhoren en gebruik van ondersteunende technologie hebben niet alleen een positief effect op de leerresultaten, maar bij een aantal leerlingen ook op de vaardigheid technisch lezen, schrijven, zelfwerkzaamheid, motivatie, competentiegevoel en concentratie.

Naast het creëren van een klimaat waarin aan de drie basisbehoeften kan worden voldaan kunnen docenten pedagogisch-didactische ondersteuning bieden tijdens de les door aandacht te hebben voor en het geven van:

handvatten met betrekking tot voorbereiding tijdens de les, introductie op de les, bespreken van huiswerk en toetsen, presentatie leerstof, verwerking leerstof/uitvoering taken, leerlingen laten samenwerken, reflectie op taakaanpak en strategieën, vragen stellen, feedback geven, huiswerk opgeven, toetsen, beoordeling van toetsen, toegankelijkheid van lesmaterialen.

Ondersteuning gericht op de individu

SCH is vooral gericht op het zelfredzaam maken van de leerling. De leerling moet voor zichzelf leren opkomen, zich bewust zijn waarmee hij het meest geholpen is en weten welke strategieën, hulpmiddelen en ondersteuning hij nodig heeft.

De leerling kan altijd een afspraak maken met de mentor en vervolgens, in overleg met zijn mentor, met de dyslexie-coördinator. Deze kan tips geven over onder andere de omgang met huiswerk en toetsen en kan doorsturen naar instituten voor testafname of eventuele extra begeleiding.

De leerling met dyslexie moet zich ervan bewust worden gemaakt dat hij om hetzelfde resultaat te bereiken meer inspanning zal moeten verrichten dan een niet-dyslectische leerling. Dat is niet eerlijk, maar het is wel een feit. Zeker het leren van de moderne vreemde talen vraagt veel inspanning en voortdurende herhaling. SGC verwacht van de leerling een positieve instelling en een goede werkhouding.

Een dyslexiepas is een vangnet en geen hangmat (vrij naar: F. Bolkestein - VVD)

Ondersteuning door ouders/verzorgers

De ouders/verzorgers worden door de mentor op de hoogte gesteld van het feit dat de betreffende leerlingen van een dyslexiepas gebruik gaat maken. De ouders/verzorgers ondersteunen de leerling bij zijn extra inspanningen voor o.a. de talen. Als de faciliteiten die de school biedt niet voldoende zijn voor een leerling, zorgen de ouders voor begeleiding buiten school.

Ondersteuning middels faciliteiten

De leerling is verplicht de dyslexiepas te allen tijde bij zich te hebben en bij toetsen te kunnen overleggen.

In navolging van de toegestane hulpmiddelen bij het eindexamen heeft de leerling in ieder geval recht op extra tijd voor een toets. Andere aanpassingen kunnen o.a. bestaan uit: maximering van de aftrek voor spelling / andere beoordeling spellingfouten en gebruik van computer of laptop (door ouders aangeschaft). Voor meer informatie over de beoordeling van toetsen en opdrachten wordt verwezen naar hoofdstuk 5.

De leerling kan van de faciliteiten gebruikmaken als de gegevens met betrekking tot de diagnose dyslexie minimaal twee weken voordat een toets wordt afgenomen, bekend zijn bij de dyslexie-coördinator.

Sinds 2012 publiceert het College voor Toetsen en Examens (CvTE) jaarlijks een brochure over de mogelijkheden voor kandidaten met een beperking bij centrale examens en bij de rekentoets in het voortgezet onderwijs. De brochure verschijnt in september en is geldig voor de centrale examinering direct daaropvolgend.

De hoofdlijnen en uitgangspunten van deze brochure hebben een langere geldigheid. De brochure is daarom ook bruikbaar bij het overwegen van mogelijkheden voor leerlingen met een beperking bij de start van de bovenbouw of soms zelfs bij de aanvang van het voortgezet onderwijs.

<https://www.examenblad.nl/onderwerp/kandidaten-met-een-beperking/2017>

Ondersteuning middels vrijstellingen

Meer informatie over ondersteuning door vrijstellingen is te vinden in hoofdstuk 5.

Hfst. 5 Beoordeling en vrijstellingen

Beoordeling

Bij het beoordelen van toetsen en opdrachten is een aantal specifieke zaken van belang naast de regels die gelden bij aanpassing van onderwijs en voor het examen. Vaksecties zullen hierover uitspraken moeten doen en deze, voorafgaand aan toetsing van de leerstof, aan de leerlingen met dyslexie duidelijk moeten maken.

Goed om te weten is dat docenten veel schriftelijk toetsen. Dit heeft alles te maken met het gegeven dat het in de beschikbare tijd onmogelijk is om een hele klas mondeling te toetsen. Voor de meeste leerstof is schriftelijke toetsing in wezen niet noodzakelijk. Bij de beoordeling moeten docenten zich hiervan bewust zijn.

Een belangrijk onderdeel van het wettelijk kader vormt artikel 55 van het Examenbesluit.

Lid 1 van dit artikel luidt als volgt:

De directeur kan toestaan dat een gehandicapte kandidaat* het examen geheel of gedeeltelijk aflegt op een wijze die is aangepast aan de mogelijkheden van die kandidaat. In dat geval bepaalt de directeur de wijze waarop het examen zal worden afgelegd, met dien verstande dat aan de overige bepalingen in dit besluit wordt voldaan. Hij doet hiervan zo spoedig mogelijk mededeling aan de inspectie.

Op basis van artikel 55 kan de directeur van de school de examencondities aanpassen voor onder andere leerlingen met dyslexie. Het artikel spreekt over de wijze van examinering, niet over de exameneisen of de inhoud van het examen zelf. Uitgangspunt van het Nederlandse examensysteem is dat een gelijk cijfer voor bijvoorbeeld Engels tot stand is gekomen op basis van eenzelfde prestatie. Dat geldt zowel voor het centraal examen voor geheel Nederland als voor het schoolexamen per school. De school kan aanpassingen voor leerlingen met een beperking zoeken in het toestaan van hulpmiddelen die effectief zijn, en/of in aanpassingen van de toets- of examenvorm met inachtneming van de toets- en exameneis.

De exameneisen zijn voor alle leerlingen hetzelfde. Dit geldt ook voor de correctievoorschriften voor spelling. Bij het schoolexamen bepaalt de school zelf in welke mate spelling meeweegt bij de correctie. De school mag daarbij géén uitzondering maken voor dyslectische leerlingen: de correctievoorschriften gelden voor alle leerlingen. Spelling wordt bij de centrale examens streng beoordeeld. Maakt een leerling twee keer dezelfde fout, dan wordt deze twee keer fout gerekend. Toch weegt spelling nooit zwaarder dan ongeveer een tiende van het totaal aantal te behalen punten voor het examen. Een (dyslectische) leerling kan nooit meer dan één punt aftrek krijgen voor spelling en kan deze compenseren door tekstbegrip en andere essentiële taalvaardigheden. *Waar in het schoolexamen, zoals bij Nederlands en de moderne vreemde talen, spelling wordt beoordeeld, doet een school er goed aan om hetzelfde uitgangspunt te hanteren: niet meer dan één punt aftrek voor spelling op het totaal.*

Dit onderdeel is verder uitgewerkt in de voor intern gebruik opgestelde documenten

Scholengroep Carmel Hengelo conformeert zich wat betreft de beoordeling toetsen/proefwerken aan de landelijke richtlijnen.

Vrijstellingen

In het voortgezet onderwijs zijn er mogelijkheden tot aanpassingen van het onderwijsprogramma voor leerlingen met dyslexie die niet in staat zijn het volledige programma te volgen.

Vrijstelling voor Nederlands en Engels is niet mogelijk. Nederlands en Engels zijn verplichte vakken voor alle leerlingen; het minimale niveau dat leerlingen moeten behalen is vastgelegd in de kerndoelen. Artikel 11d van de WVO biedt weliswaar ruimte om in individuele gevallen ontheffing te verlenen voor onderdelen van de kerndoelen, maar dit heeft alleen maar zin voor onderdelen van vakken die in de onderbouw worden afgesloten. Nederlands en Engels zijn verplichte eindexamenvakken. Voor exameneisen kan geen ontheffing worden verleend

Vrijstellingen in het vmbo

In de eerste twee leerjaren van het vmbo is Frans óf Duits als tweede moderne vreemde taal verplicht. Scholen mogen zelf kiezen welke van deze twee zij aanbieden, maar mogen ook beide talen aanbieden. Voor het volgen van alleen Frans of alleen Duits is daarom geen ontheffing nodig. Vrijstelling voor Frans én Duits is niet mogelijk. Op scholen waar maar één taal wordt gegeven, kan dus geen vrijstelling worden gegeven. Een uitzondering kan worden gemaakt voor leerlingen die doorstromen naar de basisberoepsgerichte leerweg (zie Inrichtingsbesluit Wet op het voortgezet onderwijs (WVO), artikel 22, eerste lid).

Wel kan de school in de eerste twee leerjaren van het vmbo zelf invulling geven aan het onderwijs in die tweede moderne vreemde taal, omdat er, met uitzondering van Engels, geen kerndoelen zijn voor de moderne vreemde talen. Zo kan er bijvoorbeeld meer nadruk worden gelegd op mondelinge communicatie en minder op leesvaardigheid.

Vrijstellingen in het havo en het vwo

In de eerste drie leerjaren van havo en vwo zijn zowel Frans als Duits verplicht. Er kan geen ontheffing worden verleend aan dyslectische leerlingen. Wel kan de school in de eerste drie leerjaren zelf invulling geven aan het onderwijs in de tweede moderne vreemde taal, omdat er, met uitzondering van Engels, geen kerndoelen zijn voor moderne vreemde talen. De school moet hierbij wel rekening houden met de mogelijke profielkeuze van de leerling in verband met zijn doorstroommogelijkheden.

In de bovenbouw van het havo is per 1 augustus 2007 een tweede moderne vreemde taal in drie van de vier profielen niet verplicht. Havo-leerlingen kunnen de tweede moderne vreemde taal vermijden door een ander profiel te kiezen dan Cultuur en maatschappij.

Voor leerlingen op het gymnasium is geen ontheffingsmogelijkheid geregeld, omdat daar de klassieke taal in plaats van de tweede moderne vreemde taal komt.

De mogelijke vrijstellingen voor de bovenbouw van het havo en het vwo zijn vastgelegd in het Inrichtingsbesluit WVO, artikel 26n.

Scholengroep Carmel Hengelo conformeert zich wat betreft het verlenen van vrijstellingen aan de landelijke richtlijnen.

Hfst. 6 Evaluatie en borging

In ieder overleg van de Werkgroep Dyslexie wordt de implementatie van het beleid op de werkvloer geëvalueerd en waar nodig op de locatie(s) bijgesteld.

De Werkgroep Dyslexie evalueert het beleid rondom dyslexie jaarlijks. Beleidsvoorstellen kunnen door de ondersteuningscoördinator worden voorgelegd aan de centrale directie.

Voor de komende drie schooljaren (2021 – 2024) zijn de volgende speerpunten geformuleerd door de Werkgroep Dyslexie:

- Alle docenten kunnen dyslectische leerlingen die zij in de klas hebben die begeleiding en sociaal-emotionele ondersteuning geven die zij voor het vak nodig hebben.
- Docenten kennen de signalen van dyslexie en weten waar zij deze signalen kunnen neerleggen.
- Het optimaliseren van de individuele hulp die wordt geboden door de betrokken logopediepraktijk.

Literatuurlijst

Protocol dyslexie voortgezet onderwijs – Masterplan Dyslexie 2013

Ondersteuningsroute Scholengroep Carmel Hengelo

Diagnose en behandeling van dyslexie

Brochure van de Stichting Dyslexie Nederland (SDN)

Herziene versie, 2008

Protocol Dyslexie en Behandeling - Blomert 2006

Bijlage A

Bruikbare websites

DYSLEXIEHULPMIDDELEN – www.dyslexiehulpmiddelen.com - informatieve website over dyslexiehulpmiddelen en hoe ze optimaal te gebruiken

DYSLEXIECENTRAAL – informatie website over leesproblemen en dyslexie in het onderwijs en de zorg

BALANS - oudervereniging voor kinderen met leer-, ontwikkelings- en gedragsstoornissen - www.steunpuntdyslexie.nl of via 0900 – 2020065 beantwoordt de helpdesk vragen over diagnose, behandeling en aanpak van dyslexie thuis of op school.

EXAMENBLAD - <https://www.examenblad.nl/onderwerp/kandidaten-met-een-beperking/20>

Bijlage B

TAKEN DYSLEXIECOORDINATOR

In het dyslexie protocol 'handboek intern gebruik' van Scholengroep Carmel Hengelo (SCH) zijn de taken van de dyslexie-coördinator opgenomen in de bijlage onder het hoofdstuk

“JAARPLANNING EN TAKEN DYSLEXIE COORDINATOR”

Uitgangspunt, vertrekpunt van handelen van de dyslexie-coördinator is altijd de ONDERSTEUNINGSROUTE en de daarin beschreven ONDERSTEUNINGSNIVEAUS

De dyslexie-coördinator zorgt ervoor dat dyslexie in het algemeen en de leerling met dyslexie en met lees- en spellingsproblemen in het bijzonder in beeld blijven bij de werknemers van de school. Hij is het aanspreekpunt voor leerlingen en mentoren en voor de directie wanneer er vragen zijn m.b.t. dyslexie, inventariseert deze en coördineert activiteiten in het kader van dyslexie. Hij stelt o.a. samen met de leerling de dyslexiepassen op, zet ouders en leerlingen op het spoor van het dyslexieonderzoek wanneer de signalering van problematiek daarom vraagt.

De dyslexiecoördinator maakt deel uit van de werkgroep dyslexie van de school. Deze werkgroep biedt aan de coördinatoren o.a. de gelegenheid elkaar te kunnen consulteren en ontwikkeling aangaande dyslexie te bespreken. Deelnemers aan dit overleg zijn de dyslexie-coördinatoren, een ondersteuningscoördinator en een orthopedagoog. De werkgroep komt gemiddeld 6 x per jaar bij elkaar.

Uitgangspunt van handelen is altijd ervoor te zorgen dat een leerling aan de drie psychologische basisbehoeften (E. Deci en R.M. Ryan / L. Stevens) die iedereen eigen zijn, kan voldoen te weten: de behoefte aan relatie, competentie en autonomie (zie hfdstuk 4)